

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény
Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése,
ide küldendők az előfizetési díjak,
nyiltterek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hírdetések elfogadhatnák:

Budapest: Goldberger A. V. és
Eckstein B. hird. irod. Bécsben:
Schalek H., Dukas M., Oppelik A.,
Daube G. L. és társánál és Herndl.
Brünnen: Stern M.

Nyilttér petítésra 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

A játékszer és rendeltetése.

Van-e a teremtésnek magasztosabb és egyttal kedvesebb képzeménye a gyermeknél? Gyámoltalansága megindító, együgyűsége bájoló, gyöngesége hatalmas és diadalmas. Reánk nézve a gyermek második, jobb életet jelent, dobogó szívvel látjuk növekedni, létezőre nyílni, olyankor, midőn reánk nézve már csak a hanyatlás van hátra: a szív minden dobbanására szorosabban kapcsoljuk én-nünkhez és gyarapodása, boldogsága egybeolvadt a miénkkel! Azonban, míg éber örökdedéssel eltávolitunk tőle minden kártékony befolyást, egyre kevés vagy épp semmi figyelmet se fordítunk, pedig ez egy igen sokáig a gyermekek mindene. Ellenőrizzük a táplálékát, ruházatát, környezetét, de játékszerével csupán annyiban törődünk, hogy ne legyen az egészségre ártalmas anyagból készítve. Mihelyt e tekintetben megnyugodtunk, a játékszer-gyáros izlésére vagy izléstelenségére bizzuk magunkat.

Pedig a játékszernek rendeltetése, feladata van és a gyermeknek első éveiben épp oly buzgón működik nevelésén, mint a könyvek, melyeket kezébe adunk.

A játékszer nem csupán örömet szerez a gyermeknek, hanem egyttal a jövőbeli embert is idomítja. Mihelyt a gyermek megszületett, mihelyt a csirázó észnek első jeleit adja, midőn ajaka az első szavakat rebegi és lábaeskája az első lépést kísérl.

ekkor kezdődik a lelki és testi nevelés. Hát az első játékszer miből áll, melyet kacsó-jába adunk? Csörgegyűből, kereplőből vagy egyéb tárgyból, melyek lehetőleg minden öszhangzás nélkül hangokat adnak: ezeket nyomban követi a paprikajancsi, mely szintén a lehetőségig idő, 'alan, pupos, kajla lábú, szóval kis szörnyeteg, melynek látására az éles gyermekszemet szoktatjuk. Gyakran előfordul, hogy a paprikajancsi gépezetet vagy sipot rejt magában és e hangok, melyek elől a felnőttek menekülni igyekeznek, e hangok veldítik a gyermeket. Ugyan mire való ez a fületsértő játékszer? Mennyivel czélszerűbbek azok az apró kintornák, melyeket a svájcziai ezerszámra szállítanak a világ piaczára.

Mihelyt a csörgegyű, kereplő és paprikajancsi lejártak, következik a leányoknál a bábu. Balgaság lenne, ha itt is megemlítenék, hogy ez a bábu mily fontos szerepet játszik a leány-gyermekek nevelésében. Mert hát a bábu koránt se izé, nem is játékszer, hanem egyéniség, a gyermek gyermeke! Ösztakozik vele a nevelésben, melyben részesül, szereti, bünteti és jutalmazza, amint azt a gyermeknek éles esze szerint megérdemli. A leánykának fél nevelése a bábuban rejlik, a játék anyaság soha el nem apadó áldásává lesz a jövőnek.

Fájdalom! A ifényezés, korunknak ez átkos vendége, már e tekintetben is sokat vétett. A bábuk, épp úgy mint gyermekeink,

valóságos divathölgyekké lettek, megszámlálhatlan öltözékeik a legújabb divat szerint készültek, van krinolinjuk és duzzuk, uszályuk és spanyol ujjasuk és leánykánk szívében fölébresztik és kifejlesztik a női nem főbűnét — a piperevágyat.

És mi czélja e költséges játékszernek?

A gyermeknek nem szabad használnia, nehogy elromoljék, ezenkívül pedig bábujának fényétől idejekorán megtanulja követkeleisének fölszigazását.

Az egyszerű és szerény hajdani bábu, mely legszebb díszét kis urnőjének kezéből kapta, ki e czélra megtanulta a tő és czérna kezelését, ez a bábu eltűnt, volt, nincs többé!

Hát még a bábu-berendezések, szent Isten, mily pompa! Atlasz és mahagoni butorok, rokokó pipere-szobák; ily módon aztán miként lehetne a kisedből egyszerű, magyar gazdaasszony, mikor már zsenge korában ily pompás szobákban játsza az urnő szerepét.

Közig. biz. ülése.

A megyei közigazgatási bizottság július havi ülését Csertán Károly alispán elnöklete alatt f. hó 14-én tartotta.

Az alispáni havi jelentés felolvastván, helyeslöleg tudomásul vétetett.

Olvasatott és tudomásul vétetett a bel-

T Á R C Z A.**Alkonyatkor szálldogál . . .**

*Alkonyatkor szálldogál,
Röpked a halátmadár,
Röpked ide, amoda,
Ki tudná merre, hova*

*Szegény madár, a hol leül,
Gyász készül a házon belül,
Halott lesz ott nemsokára,
Tán még hajnal hasadtára.*

*Kis madárka, erre jer,
Nem riasztlak innen el,
Új a házam tetejére,
Magam lakom belsejébe*

*Engem ugyan nem siratna,
Ha meghalnék, senki fia,
A szívem meg alig várja:
Miork lel nyugadalmára.*

Dr. Szulkonszky József.

Othhon.

Irtá: *Vértessy Gyula.*

Csalódik aki azt hiszi, hogy a hazugságra való hajlandóság nincs az embernek a természetben. Nagyon is benne van, hogy ha másnak nem föllenthetünk, hát föllentünk magunknak.

Valahányszor hazafelé készülődöm, mindig azzal a hazug gondolattal táplálom a lelkemet, hogy az én szegény jó anyámat akarom meglátogatni, annak akarok egy pár vidám napot szerezni. S már napokkal hazautazásom előtt ugy bele élem magam ebbe, a lelkemnek különben igen jól eső, s engemet egészen büszkévé tevő hazugságba, hogy majdnem magam is elhiszem, hogy a dolog valóban ugy van, hogy én az ő kedvéért megyek haza. S önmagam számára a lehető leggaládabbul hízlekedő szellemben állítom ki a háladatosságai bizonyítványt.

Jó fia vagy, jó szívű, derék fiúczkó, akinek egyetlen gyönyörűsége jó órákat szerezni az édes anyjának, ennek a szegény öreg asszonynak, akit immáron az élet ezernyi csapása közepette az az egy gondolat vizsgál meg igazán, hogy a fia, egyedüli támasza, egyedüli reménye, igazán nagyon szereti.

A fia, az a jó fia, aki azt az egypár napi szabadságidejét is ami a mindennapi nehéz munka kínos esztendeje után, jutalomképen kijár neki, ott tölti el mellette, sütkérezve szerető szíve melegében s közbe-közbe hallgatva végnélküli, óriási nagy panaszait élete folyásának jelentéktelen, de neki tul nagy mértékben fájó zökkenései fölött, amelyeket mind nekem kell végighallgatnom, mert olyan szegény asszonynak, mint ő, akit az ág is

huz, akit mindenki csak bánt, egész éven át egyedüli biztatója, reménye fia, aki haza jön, meghallgatja a panaszait és tesz minden bajáról.

Szegény, mintha csak naplót vezetett volna az esztendő minden napjáról, olyan pontosan sorolja el a rajta megesett sérelmeket.

A viláért nem feledke ki egyet is. Mindjárt az ujesztendő első napján gorombáskodott vele a levélhordó. Mäskor mindig »nagyságának« szölitotta akkor pedig »társasszonyom« beszélgetett vele.

Persze mert csak egy forint borralavól adtam neki, szegény apád ötöt is adott neki — de hát nem elég egy ilyen szegény özevgy asszonytól egy forint is boldogult apád bizony többet adogatott neki. Kár volt. Igaz, hogy az apád legalább ur volt, ha el is költötte mindenét. Más is elkölti, azt még nem is ur belöle, egy minutáig sem. Ott van a Makrobecz Gábor, tudod fiaskám, hogy már nincs többje kétszáz holdacsakál.

Épen ötven hold jut egy-egy leányra. Nem tudom ki veszi el azt a négy csüf jószágot a szép szemükért. És még hogy hencszegnek most is. A Giza, a minap mikor meghallotta, hogy a hugodnak erősen udvarol a Bercsey Géza (te fiaskám mit gondolsz a Géza gyerekből nem is lenne roszt férj, persze most még gyerek, huszonnégy esztendővel nem szabad házasodni, az apád harminczkettő volt, mikor hozzá mentem, én pedig tizenkilenc, mégis hozzávéntem, mikor meghalt is egészen legény volt, én meg vén asszony) hát azt pletykázta a hugodról, hogy már két év előtt szerelmes volt egy vadásztihez, tudod mikor Beszterczén laktunk, meg is mérgezta magát érte. Aztán meghogy színészbe volt szerelmes. No hát hallottál ilyet! Igaz ugyan, hogy én se maradtam

ügyminiszter leirata, mely szerint Mura-Szerdahelyen új csendőrs állomást állított fel.

Az állami közutakon foganatosítandó felülvizsgálatokhoz bizalmi férfiakul megválasztottak, a pozsony-varaszi államutnak Zala-Lövőtől Alsó-Lendváiig terjedő szakaszára: Farkas József, Alsó-Lendvától Csáktornyaiig terjedő szakaszára Ziegler Kálmán, a Pécs—varaszi közut egész szakaszára dr. Vizlendvay József, a N-Kanizsa tapolczai állami közutnak Nagy-Kanizsától B-Magyarodig terjedő szakaszára dr. Vizlendvay József B-Magyaródtól Tapolczáig Bogyai Máté, a Budapest-gráci állami közutnak Vigánttól Tapolczáig és innen Sümegig terjedő szakaszára Skublics Gyula, Sümegtől Zala-bérikig terjedő szakaszára dr. Gyömörei Vincze közigazgatási bizottsági tagok.

Kir. tanfelügyelő havi jelentése szerint a miniszter ez időszakban végleg intézkedett a keszthelyi felsőleányiskolának állami polgári leányiskolává, a tapolczai felső népiskolának állami polgári fiúiskolává átalakítása és a csáktornyai polg. fiu- és polg. leányiskola államosítása ügyében. A csáktornyai iskolaszékek személyesen tárgyalt. Ez időszakban tartattak meg vezetéke alatt a csáktornyai tanítóképző intézetben a tanképesítő vizsgálatok. Jelen volt a muraközi hegyvidéki állami iskolák évről-évről vizsgálatain Stridón, Királylakon, a II. és IV. Hegykerületben és Rác-Kanizsán; továbbá a mura-szent-kereszti millenáris iskola és a mura-siklósi r. k. iskola zárvizsgáján.

A közoktatásügyi miniszterium leirata Prehovicza, Podbrest és Vullária községek iskoláztatásának rendezése ügyében pótllás céljából kir. tanfelügyelőnek azzal adatik ki, hogy a k. tanfelügyelőség által már ugyanezen tárgyban külön is tett felterjesztés eredményéről annak idején jelentést tegyen.

Csáktornyan községi elemi iskolai tanító választásánál az elnökség ellátásával Ziegler Kálmán közigazgatási bizottsági tag bizatott meg.

A draskovecki iskolai alapvagyon 1894. évi, a nyiresfalvai, a Gyümölcshegy község

adása, mert mikor egyszer találkoztunk, úgy lefordítottam, hogy egy garasára szépség se maradt rajta — hanem ez nem elég. Neked mint férfinak fellépni...

És mindenféle apró-cseprő dologban, a mit szégyen anyám magyarul magyarul már rég elintézt, nekem kell mint férfinak fellépni. De te nem is figyelysz ide! Oh jaj, hát már az sem törődik velem, az egyetlen támaszom ezen a világon, annak is hiába mondom el a bajomat. Persze, hogy akit az ember nem szeret hát annak a panaszkodását nem szívesen hallja.

Természetesen ezen fentebbiek kizárólag abból az okból mondatnak el, hogy a rossz fiu átölje a panaszkodó édes anyját s míg áldott kezét s jószágos arcát végig csókolja, elmondja neki, hogy mennyire szereti őt. Ekkor azután megnyugszik, hanem azért fiacskájával elővételi ceruzáját és sorba leírja vele orvoslásra váró sérelmeit.

Tudom én azt, fiacskám, hogy hogy az ilyen urficskának sok boldog dolgot jár az esze, hát könnyen elfeledi a komoly dolgot. Ámbár én erősen hiszem, hogy a te lelked még tiszta, és semmi olyan bűnös ostobaság nincs benne, a mi megzavarhatná az eszedet. Felteszem a fiamról, hogy ilyen. Ha szerelmes lesz valami tisztességes leányba, hát el is veszi. Punktum. A többi dolog ostobaság. Holmi szerelmi kalandokon csak nem jár az eszed?

És az immáron egynéhány ósz hajszálát is gondosan rejtgető harmincz éves fiucskának ki kell nyilatkoztatnia komolyan, hogy szerelmi kalandokon nem jár még az esze.

(Vége következik.)

ötödik hegykerületi község 1895. évi iskolai alapvagyonáról, a csukovecki község 1894. évi iskolai alapvagyonáról szóló számadvásokat a megyei számvevőség előterjesztése alapján a közigazgatási bizottság jóváhagyta.

Az árvaszéki h. elnök jelentése szerint a fogalmazói kárnál május végén hátralék volt 8.484., június hóban beérkezett 2.914. s így elintézés alá került 11.398. ügydarab; ebből június hóban elintéztek 2.861 dbot s így június végén hátralékban maradt 8.537 ügydarab. Az irodánál május végén hátralékban volt 283, június hóban leírás végett kiadott 2.872 s így elintézés alá került 3.155 ügydarab; ebből június hóban leirtak és expedáltak 2.281 dbot s így június végén hátralékban maradt 874 ügydarab.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Athehezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Vargha Tivadart és nejét Vargháné Valáchy Szidóniát, perlaki áll. isk. tanítókat, továbbá Boldizsár Bélát és nejét Boldizsárné Hary Gizellát, munkácsi áll. isk. tanítókat kölcsönösen áthelyezte.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A légrádi polgári-egylet alapszabályait a m. kir. belügyminiszter jóváhagyta s a bemutatási záradékkal ellátta.

— **Esküvő.** Horváth Ferenc stridói áll. isk. tanító f. hó 19-én vezette oltárhoz Krampatics János áll. isk. tanító és kántor kedves leányát Ilkát. — Ugyan ez alkalommal ünnepelte Krampatics János házasságának 25 éves jubileumát; az ezüst menyegyzőt.

— **Köszönetnyilvánítás.** Pecsornik Ottó ur a »Muraköz Hegyvidéki Olvasókörnek« egy remek kivitelű Kossuth képet ajándékozott. Fogadja e helyen is a kör köszönetnyilvánítását.

— **Halálozás.** Gácsár Antal jómódu helybeli kormáros f. hó 21-én szelhudés következtében meghalt. Az elhunytat 4 kiskoru gyermek és nagyszámu rokonsága gyászolja. Temetése f. hó 23-án a község élénk részvétele mellett ment végbe. Béke lengjen hamvai felett!

— **Primitia.** Már lapunk legutóbbi számban értesítettük, a f. községet, hogy f. hó 26-án fogja Zrinyi Miklós fiatal áldozár első zst. miséjét a helybeli plébánia templomban olvasni. Mint most utólag értesülünk a fenyves ünnepély d. e. 9 órakor veszi kezdetét. Az ünnepély fényét és fenségét jelentékenyen emelni fogja a 12 koszos leány jelenléte és közreműködése.

— **A csáktornyai tekő egyesület** e hó 23-án Baumhack-féle vendéglő kerti helyiségében verseny-tekőzést rendezett, melyen a következő tagok lettek a győztesek: 1. Ditrich János nyert pár ezüst étszert. 2. Brenyák Károly egy szivar készletet. 3. Morandini Bálint ezüst söröskancsót. 4. Márczius Ferenc 2 drb. majolika faldiszt. 5. Baumhack Frigyes fagyalt szerviszt. 6. Pálya Mihály vas esernyőtartót. 7. Czvetkovics Antal ezüst sőtartót. 8. dr. Bardió Ferenc ezüst tojástartót. 9. Margitai József egy pár söröskancsót. 10. Masztnay József tojástartót. 11. Dr. Fárnek László aluminium tálcát. 12. Frász Tamás aluminium kenyérgosarat. Az egyesületnek 26 tagja van s Bernyák Károly elnöke alatt minden hétfőn és csütörtökön tartja estélyeit.

— **A magyar érzelme nyilvánulása.** Sostarics Dániel stridói birtokos a nagy-édesdi hegyen, a kereszény hívek örömeire egy szép kereszlet állíttatott fel, eme felirattal: Magyarországnak, szeretett Hazámnak ezer éves fennállása emlékére 896—1896. — A mi ismét fényes következtést von Muraköz lakóainak — ha még nem is beszélünk zengzetes nyelvünket jól, mint a nevezett — igaz magyar érzelmük és haza szeretetükre.

— **Csáktornyáról** a hegyek közé kirándult egy vig társaság. Stridót is utjában ejtve kedélyes szórakozások közepett Pecsornik Ottó ur indítványára a tekőzéstől felmerülő differencia összegét 2 kor. 90 fillért összegyűjtve, azt a helybeli iskola magyarnyelvben legjobb sikert elért tanuló megjutalmazására ajánlotta fel. Fogadja úgy ő, mint a nemes szívű társaság minden tagja a növendék nevében a tantesület hálás köszönetét.

— **Értesítés.** A helybeli gőzmalom részvénytársaság közhírré teszi, hogy a gőz, zuhany és medence fürdő a községnek állandóan rendelkezésre áll és pedig külön a hölgyközségnek d. u. 2—4 óráig. Mint értesülünk, az igazgatóság a fürdőt teljesen újjá akarja átalakítani és jobb karba helyezni mely intézkedés valóban kívános is volna.

— **Sárközi testvérek** jó hírben álló zenekara e hó 19-én hosszabb körútra indult Stayerországba s csak augusztus hó végén tér ismét vissza Csáktornyára.

— **A csáktornyai lovaskaszárnya** építése szorgalmasan folyik. Folytonos sürgés-forgás mutatkozik a telepen, mely ha majd teljesen fölépül egy egészen új város negyedet fog képezni. Az épületek már a lovaglóiskola kivételével mind tető alatt állanak — most már csupán a befestésén, kimeszelésén s rendbehozásán dolgoznak. Mind értesülünk valószínűleg a varaszi uhlánus hadcsapatok fognak először bevonulni az új kaszárnyába, melynek — szerződés szerint — szeptember 1-jéig okvetlenül el kell készülnie.

— **Kávéházmegnyitás.** F. hó 25-én fog megnyitni a régi »Hattyu« szálloda újjá alakított kávéház. Maga a szálloda is ez alkalommal nevet cserél s Fridl N. szállodája nevet veszi fel. Az átalakított kávéház rendkívül elegánsan van berendezve s a legkényesebb izlésű községnek igényeit is kielégíti. Mint értesülünk, tulajdonosa a szállodát is lassanként a kor igényeihez mérten fogja átalakítani, ami valóban kívánatos is, mert szállodák tekintetében városunk még igen el van maradvá.

— **Megyei hírek.** Dombrádi Nagy Gyula csendőr-százados zala-egerszegi szárnyparancsnok a magyar országos csendőrség erkölcsi és szellemi fejlesztése céljából a m. kir. központi állampénztárnál 3000 frtyi alapítványt helyezett letéteménybe. — A zala-egerszegi karácsonyfa egyesület f. hó 12-én az ottani Baross ligetben nyári táncmulatságot rendezett, melynek tiszta jövedelme — 142 frt 16 kr. — az egyesület céljaira lesz fordítva. — Zala-Egerszegen f. hó 16-án nagy vihar dühöngött, melynek áldozata lett Szabó János kanász, kit a villám agyonütött. — Balaton-Füredre fürdőbiztossá a főispán Székely Emil tapolczai járási szolgabíró nevezte ki. — Hornig Károly báró veszprémi püspök a tapolczai tüzkárosultak nyomorának enyhítésére ezer forintot küldött.

— „**Millenniumi Kalauz Kiállítási Utmutató**“, a fő- és székváros, valamint a kiállítás területét írásban és képen hűen és érdekesen mutatja be az olvasónak. A „Millenniumi Kalauz Kiállítási Utmutató“ Budapest térképével van ellátva s célszerű és szakavatott beosztásánál fogva, hivatva van arra, hogy a fővárosba érkezőket végigvezesse Budapest és az ezredéves kiállítás területén, felsorolja és illusztrálja annak nevezetességeit és látványosságait, megjelöli az irányokat, melyeken kérdezősködés nélkül eligazodhatik, szóval birtokosának kellemes és szórakoztató tolmácsa leendő. Ára 50 kr. kapható: Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében.

* **Válasszon**, mondá a vendéglős izgága vendégének. Vagy fizesse meg költségét, vagy pedig házi szolgám által kidobatom. — Köszönöm szépen, felelte a vendég, inkább semleges maradok és önkényű távozom.

* **A bírónak** meghalt a felesége és hogy szomorúsága mellett ne keljen pénzét költenie, azt akarta, hogy a község költségén temessék el. Az esküdtek egyike a következő hízog és udvarias szavakkal felelt kívánságára: De már azt még sem kívánhatja a községtől, bíró uram. Önt a legnagyobb készséggel és örömmel temetnénk el költségén de bőkezűségünk nejeire nem terjeszkedhetik.

* **Szórakozottság**. Egy falusi földesur neje hirtelen rosszul lett. Az aggódó férj megparancsolta szolgájának, hogy lovat nyergeljen és hozza ki az orvost a legközelebbi városból. Mig azonban a ló nyergelve és a levél megírva lett, neje ismét teljesen magához tért, mire a férj következő utóirattal látta el levelét: „Mint hogy nóm ismét magához tért, nem szükséges, hogy eljöjjön.“ Ezzel azután elküldte az inast.

— Fischel Fülöp (Strausz Sándor) nyomdaüzlete részére egy **tanuló** felvétetik. 3—4 közép vagy polgári iskolát végzett ifjak előnyben részesülnek.

C S A R N O K.

Esti séta.

Irta: Hrabovszki Lajos.

A csillagok a sűrű éjben
Ragyogtak mint a nap.
Én mélabúson andalogtam
Az ákáczfák alatt.

Körülöttem az éj némasága
A sötétbe halt,
Én önfelédten dudorásztam
Egy régi-régi dalt.

Ábrándos szöke lányról
Olyanról mint te vagy,
Dalban fohászokodom az éghez:
Mindig ilyen maradj.

Éreztem minden porczikámmal
Csak a tied vagyok . . .
Hogy irigyeltek fönn az éjben
A fényes csillagok.

Van egy csodás . . .

Irta: Rudnyánszky Gyula.

Van egy csodás könyvem: az ő két szeme
A jó Isten minden titkával tele.
Nyílt könyv az előttem, olvasom sokat,
Onnan írom ki a legszebb sorokat.

Dalaim forrása rejtelmes világ!
Lelkem éjjel-nappal tündökölni lát,

Nappal napvilágom, éjjel csillagom
Vezetsz ismeretlen bűnös utakon.

Üdvöm bibliája, könyvek-könyve, te!
Benned a mindenség szent költészete,
Két harmategepp fehér rózsza levelén:
Neved örök élet, örök szerelem!

Mondások.

Az erkölcs oly bakter, a ki szivesen
eláll egy jó félórásckára, illő borralaló
fejében.

Herocrates.

Ki engesztelt jóbaráttól, kétszer melegi-
tett ételtől Isten mentsen.

Csatár Zsiga.

A szerelmes ember olyan, mint a
gyufa, mikor lángra gyullt, elveszti a
fejét.

Zeley Imre.

Minden genialitás forrása az őszinteség.
Az emberek szellemesebbek lennének, ha
erkölcsösebbek volnának.

Börne.

Az a fiatal ember, aki semmit sem bá-
mul, nem fiatal.

Legouvé.

Sokat nélkülözhet az ember, csak egyet
nem: az embert magát.

Börne.

Óh, sulyos végzete az embernek. Alig
érett meg a szellem, már fonnyadni kezd
a test.

Montesquien.

Az ij meghajlítva mutatja erejét.

Grillparzer.

Barátok! Senki sem jó barát.

Aristoteles.

Ezer legyet agyonütöttem este s egy
mégis felvert kora hajnalban.

Goethe.

A mai társadalom már alig érti meg az
idealismust és mégis elítéli azt, akiben nem
találja fel.

Hamath Luiza.

Száz éves hírek.

(Megjelentek 1790. jun. 5-én a bétsi
„Magyar Kurirban“)

— Pesten 5-dikre virradólag az ujj-világ
uttzában a tubák tsináló háza meg-gyulván,
szomszédjával együtt el-égett. Itt az egész
utza a Nemesi Rend Követségbe küldött
személyeivel tellyes lévén, minthogy az égés
majd mindeneket a reggeli álomban talált,
véghetetlen nagy láрма vala; de minthogy
tsendes levegő vala, 's azonban a Barátok
és az Anya szent egyház veteményes Kertje
a T. T. Kis Papság leg-ottan elé rohanván
hathatós segítséget nyujtának, az égés mesz-
szebb nem terjedhet. Én ezen az égésen
jelen voltam, és a már említett Kiss Pap-
ság szorgalmatossága és felebaráti szeretete
vala a leg-hathatosabb eszköz ennek meg
oltásában.

— Piskolton — is a mult hónapnak
30-dikán a Rhédey Ferentz és Lajos Urak
Kastélyja el-égett.

— A Zabnak árra Pesten és Budán 3 for.
5 gar. —

— Nem esék-meg a mult Vasárnap a
Veni Sancte 's a t. azért 7-dikben nem
fogtanak még az Ország-gyülése Tanátsko-
zásához — várakoznak még egy néhány
napot a Követek után, és addig-is már egy
hötötül fogva szüntelen gyüléseket tartanak.

— Várjuk a Szathmár Vármegyei Bande-
riumat, mellynek Gróf Károly Ur ő Excel-
lentiája mind Párdutz bőrt vett maga, és
ugy reméljük, hogy a leg-szebb Bandéria
fog lenni.

— Pesten ezen hónapnak 2-dikán tartat-
ott a Városi Tanátsnak Szék-ujjítása, a F.
Kir. Helytartó Tanátsbeli Tanátsos' M. Maj-
láth urnak, mint K. Biztosnak, jelen létében.
Polgár-mesternek választaték Gregar Mihály
Ur; Város Birájának Boráros János Ur;
Városi Kapitánynak Wittmestzer Mátyás Ur;
Senátoroknak: Domonkos Mihály és Mihics
Sebestyén Urak; Szószóllónak Bauer Ur. A'
több személyek meg-maradtak előbbi ma-
gok hivatalokban.

— Egy kellemes Magyar Nimfát vólt sze-
rentsénk az elmúlt Vasárnap Gr. Teleki
Mária Kisasszonyban a Vitze Kantzellarius
ő Excellentiája Leányában, gyönyörködve
szemlélni. Előlről fel vólt az említett Gróf
Kisasszonynak haja fodorva; hátulról pedig
haj töre tsinálva, 's arany bogláros gyöngyös
Pártával és gyémántos Koszperdel (Tüdzö-
vel) ékesítve. Nyakán, brilliántos Nyakszorító
tündöklött; Vállait és Mejjét arannyal ki-
varrott Keszkenő fedte. Derekat arany lántz-
övel kerített Pozsoni Váll szoritolta, 's a'
t. — Párját tiszteltük a le-irt Magyar Nim-
fának, F. M. L. Gr. Vartensleben Ur ő Excell.
Kisasszonyában. <

VASUTI

MENETREND.

Budapest felől: érk. 1.14, ind. 1.17 (gy. v.);
5.51—6.06 (sz. v.); 12.57—1 (gy. v.) 4.01—4.15 (sz.
v.); é. 9.56 (v. v.) Prágerhof felől: é. 4.36—4.39
(gy. v.); ind. 5.52 (v. v.); 11.29—11.39 (sz. v.); 3.59
4.02 (gy. v.); 9.55—10.07 (sz. v.); Z-Egerszeg
felől: é. 8.42, 9.42; i. reg. 6.00, d. u. 4.28. Varassz
felől: é. 4.20, i. 4.49, 5.40—6.15, 11.13—11.44,
12.50—1.20, 3.50—4.20, 9.30—11.17 órákor.

Grünwald Mór „központi kávéházában“
az alant felsorolt

napi- és hetilapok

augusztus hó 1-től mérsékelt árban alér-
letbe adandók:

„Egyetértés“, „Magyar Hirlap“, „Pesti
Napló“, „Pesti Hirlap“, „Borsszem
Jankó“, „Pester Lloyd“, „Neue Freie
Presse“, „Neues Pester Journal“,
„Fliegende Blätter“.

Felelős szerkesztő:

Segéd-szerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF. ZRINYI KÁROLY.

Kiadó és laptulajdonos:

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR).

Sve pošiljke tiču se zadržaja novinara, naj se pošiljaju na me Margitai Jožefa urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

Knjižara Fischel Filipova, kam se predplate i obznanne pošiljaju.

MEDJIMURJE

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . . 4 frt.

Na pol leta . . . . 2 frt.

Na četvert leta . . . 1 frt.

Pojedini broji koštaju 10 kr.

na hrvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i poučljivi list za puk

Obznanne se poleg pogodbe i fal računaju.

Izlazi svaki tijeđen jedanokrat i to: vu svake nedelju.

Sluzbeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Nekaj iz gospodarstva.

Gdo misli, da se još denes more gospodariti po navadi otcov naših, taj se jako vkanjuje. Denes je gospodarstvo postalo pravom znanosti, ono je mudrost, do koje se treba zdići učenjem, razmišljanjem i računanjem.

Gdo misli, da je dober gospodar, znade li jednu do dve obilne žetve iz oranice izpeljati, taj sam sebe obmanjuje. Izvrstan i mudar gospodar je samo onaj, koji znade razmjerno s najmanjim stroškom najobilneše svakodišnje žetve žeti, uzdržavajuć poleg toga ipak zemljišća vu trajnoj, gnojnoj i plodnoj jakosti.

Da gospodar tako raditi uzmogne, mora dandanas prvlje vsega točno poznavati djelovanje naravskih sila, mora poznati uvjete svega života (t. j. vse ono, kaj daje život čovjeku, životinji i bilju) proučiti sastojine, hranu i život bilja, ter sastojine i legu tla, na kojem uzgaja pitovne biline. Nezna li gospodar toga, on će neprestano bluditi, ter se sad za ovim, sad za onim povadjati zveksinom na kvar. Zakaj? Evo zato: ar se po receptih neda gospodariti. Kaj je za suseda dobro, za mene već more biti zlo. Svako bo tlo djelom zbog svojih sastojina, djelom zbog svoje lege, treba skoro drugačko obdelavanje. Zato evo niti gospodarske knjige nemreju biti kakvi forma, po kojem bi mogel vsaki gospodariti, ne more sadržavati recepte gospodarenja, ar kak sam rekel, kuliko ima vrsti tla, kuliko različitih lega,

koliko različita podneblja i kuliko vrsti bilina, toliko bi trebalo napisati receptov. Kuliko veliki posel — a prez hasne.

Ovo su razlogi, zbog kojih je potrebno bilo napisati vu kratko: djelovanje naravskih silah, podvačenje o životu bilja i o poznavanju tla, da se timi uvjeti života vsaki gospodar spozna, da uzmogne valjano gospodariti.

Zato neka ni jeden gospodar nežali truda, ter neka prije vsega dobro prouči pouku o tih toli potrebitih stvarih napisanu ovdj vu novinah. Samo bude onda mogel razumeti ostali naputek o obdelavanju tla i odgojivanju bilja i s uspjehom nju upotrebiti.

Već je vrème, da i naši poljodjelavci počmu umno gospodariti.

Nećemo li da propadnemo, valja nam vse više i više proizvajati. A da to uzmog: nemo, okaniti se moramo nespametnih navadah, ter se prijeti onoga, kaj su drugi dobri vućeni gospodari duljim kušanjem za dobro pronašli, i počem njihovo gospodarstvo vu veliko napreduje.

O glavnih uvjetih života:

o zraku, vodi toplini i svjetlu vu obće.

Svem, kajgod živi ili raste, treba više ili manje zraka i vode, topline i svjetla. Ove četiri sile po zakonih, koje je Bog, stvoritelj vsega, ustanovil, podavaju i uzdržavaju život, razvrgavaju i razlvaraju živuće i rastuće stvari, ter iz ostataka raztvorenih stvari prave nova bića.

Kad su ove sile toli moguće vu svétu, potrebno je, da ih svaki gospodar dobro spozna: kaj su one, kak deluju i kako ih treba upotrebiti, da mu budu dobre sluge pri obradivanju tla. Zlo dela, gdo hoće da tobože nekaj načini i izpelja, kaj je proti naravnim zakonom. Najviše grešiju gospodari, kaj nepoznaju ovih naravnih silah. Kad bi ih dobro poznali, ljepo bi se mogli žujni okoristiti. Ajde da se bar pe nekaj znjimi spoznamo.

1. Zrak.

Prez zraka ne ima života. Zraka imade povsud. Ima ga dapače vu tjełu životinjah i bilja, vu drvu i kamenu, kaj mi navadno velimo »prazno«, vse je to napunjeno zrakom. Vu svétu ne ima praznine i zemlju naša obavija od vsud zrak kakti kakvo neizmerno morje, koji zaprema na zemlji zse tobožnje praznine.

O tom se moreš evo ovak osvedočiti poklopi praznu kupicu vu vodu, ali jednako, pak budeš opazil, da bu vu kupicu malo vode dojtj, ar ju bu nekaj zastavljalo. To kaj vodi preći vu kupici, je zrak. Nu potisneš li jakše kupicu vu vodu, tada će iz kupice stisnuti vu njoj zrak kakti laglji burekajuć, kakti mjehurići čez vodu vun predreći. Premda je zrak redek i proziren, ter premda je lehkeši od drugih krutih stvarih, ipak tlači on ili tišće znamenito odasvud vsa tjelesa, ar ga je jako vnoغو.

Vu nizinah i podolinah zrak je vnoغو

Z A B A V A.

Čudnovati lov na medveda.

Grofovski pisar Mišar si još nit danas neda vzeti, da je on jednoć u svojoj prekomirnoj gješnjosti jednoga strahovitoga medveda na pol mrtvo strelil, a k tomu ima i svjedoke; dakako su to ono isti, koji su se znjimi medveda igrali.

Pisar Mišar je najme po svih oštarijah okolo, pri modroj mački, črlenoj raci, černem tigru i bielom elefantu, tak dugo o svojoj gješnjosti i junačtvu govoril, dok mu već nitko niti jedne rieči nije vieroval i dok si je jagar Jazvec naprvo vzal Mišaru priliku dati za jedan osobiti junački čin.

Na jedan krat se je po celoj občini pričelo razglašuvati, da jedan medved iz bregov u pohode došel i sad drži cieleu okolicu u strahu tak, da je već oštarijas k-sivom medvedu odlučil drugoga šilda si nad vrta obesiti, za da nebi on pravi medved se k-svojemu bratu navrnul i tam u kuhinji gospodariti pričel.

Kosec je povedal, da je ta neman već dvoje telice razdrupal. Ciglar pak je rekel,

da žalibože nisu bili telici nego prava pravcata dieca. Smolko je toga kosmatinca prošastu noć u Murščaku videl puno vekšega od miša a malo manjega od elefanta, a Špolar lvek se je tužil, da su mu iz pečlinjaka tri najzmehkeši koši zginuli, a ove sigurno nije nitko drugi odnesel, kak taj prešmentani medolizec, kojega nek »Bog budi znami« vpeknel odnese.

Na to je šumar Jazvec sve jagare u oštariju k Pečorniku pozval i onde bude na toga hrdjavoga tolvaja lov zaključen, pri kojem bu junački Mišar glavnu ulogu igrali imal, jer je polag vlastitog pripoviedanja najgješnjiji.

Ali mišar se sada nije odviše naglil, da osobno poznanstvo s tim šumskim kraljem učini. Njegova poznanstva živine u obće nisu dalje išla, kak do jopca, kojega si je više krat znal u kojoj oštariji naprtiti, pak i ista ova šalna živina ga je često obladala i kad, kad uz put iz oštarije znala u grabu polag ceste hititi. Kak bi mu anda stoprv išlo sa pravim pravcatim, živim medvedom. To je istina, da je junak Marko jednoć medveda šakom zatukel, ali to je bil jeden, koj se je s pozoji i punicami

ufal u borbu pustiti, a to pak od siromaškoga ledičnoga Mišara ipak nije bilo zahlievati moći.

Pisar Mišar si je uslied rečenog zaključka ribal ruke, naguzal čelo kak mužikaš harmoniku i očitoval, da poleg svoje najbolje volje do kože medvedje dojtj, se za ov put mora izpričati. On se je ne davno na jednih kolinah čurkih prenajel i zeludec si pokvaril, a sad je bolestan.

Na to odgovori šumar: »Ti Mišar se nikaj nebrini! Za medvedji lov netrebaš pašuša, ali nam je potreben najgješnjiji čoviek ove občine kak melinu voda«.

Odgovori Mišar: »Ja bi vrlo zeled tomu medvedjemu prascu vratom zaviniti, da se samo moj beteg nebi od minute na minutu pogoršaval. Ja se već imam i zroka bojati, da nebi na me došel »typhus«, i ako se odmah nelegnem u postelj, tak vumrem ovak osovec stojeć«.

»Ah kaj« — odgovori šumar — »Tvoj typhus prejde najprije vani na friškem zraku: ja to znam iz vlastitog izkustva. Sada jedj ovde kisela plućeca, onda se postavi pod jedno drvo, gde najbolje vietar puše a medved sigurno mora dojtj, budeš videl, tvoj

gusteši, ar sam sebe pritišće; dočim je na visokih bregovih tenjši i redješi.

Zrag nije jednovito tĕlo, već je mehanički sastavljen od dvejuh plinovah i od jedne petine ($\frac{1}{5}$) kisika i od četiri petine ($\frac{4}{5}$) dušika.

Kaj je sastavljeno mehanički, a kaj kemički (lučbeno)? Mehanički sastavljena stvar je sastavina od više stvari, koja ima ista svojstva, koja su imala i stvari, od kojih je sastavljena. Kad se dvĕ deske s keljem skeliju, ostane sastavina od deskah ista. Ili kad se pĕsek i vapno pomĕšaju, ostane sastavina ista. Kaj se pak kemički sastavi, to tvori posne nove stvari s novimi posebnimi svojstvimi. N. pr. sopun je kemički sastavljen od ulja ili masti i pepeljike, neimajući posve nikakve sličnosti sa sastavinami svojimi. Sopun ima posve druga svojstva, nego mast i pepeljika. Mast zamaže opravu, a sopun ju od zmažanja čisti.

Čist zrak, gde bi makar gođer bil, Će ima ni duhe, ni farbe, niti teka, kao što ga ne imaju ni počela, od kojih je sastavljen, najmre kisik i dušik.

Živalj (počelo, element) je stvar ili tĕlo jednovito, koje se ne da nikojim načinom raztvoriti.

1. Kisik. Zrak ili uzduh većinom je pomĕšan vodenom parom, uljevinom i drugim raznimi plinovi kaj vse podaje bitu hranu.

Čistog kisika vu naravi nejma, jer se spaja sa drugim bud krutimi, bud tekućimi tjelesi. Kisik je onaj sastavni dĕl zraka, koji prez prestanka radi, ter nikad nemiruje. On je tako rekuć glavni radnik pri svih pretvorah i svih lučbenih sastavinah. On se na primjer odmah prihvati željezna, Ćim ovo izadje iz talionice. Ono od njega pĕnekaj pomodri, ter se po njem selgne hrdja. S vremenom se hrdja vĕe više vnoži, kisik vse dublje prodire vu željezo, dok ga posve ne raztvori i ne uništi. Zato farbano ili uljem mazemo željezne stvari, da ih obucavamo na zraku. Isto tak polagano doduše ali neprestano raztvora i drobi kisik i najtvrdje kamenje, dok ga zevsema nezdrobi i nepretvori vu zemlju. Isto se tak on lovi gnoja na polju, raztvora ga i stvara vu tlu takove

stvari, koje treba bilje za svoju hranu i rasteenje.

Prez kisika nebi ni Ćovek niti ikakvo živalĕe živjeti moglo. On podaje svemu životnu jakost, zato se i zove životni zrak. Kisik, štĕno ga udišemo sa zrakom (uzduhom) doprv u pluća, spaja se sa krvnimi Ćesticami, ka rek bi sgori, ter tim proizvadjaja životinsku toplinu.

Kao što deluje kisik, kad zrak udišu ljudi i životinje, tak po prilici deluje on i kad goriju drva, kumeno vugljenje itd. Vse gorive stvari samo dotle goriju, dok do njih zrakom struji dovoljno kisika; Ćim im nestane kisika, vgasnu. Staviš li na primer goreću svĕću vu flašu, pak ju zatekneš vgasnut Će onaj Ćas, Ćim je plamen potrošil kisik, štĕno je bil vu flaši. Tako Će isto prestati Ćovek i vsako živalĕe živei, zatvoris li ga vu kakov prestor, vu koji nemore friški zrak ulaziti Ćim potroši dišuĕ onaj kisik, koji je bil vu prostoru.

Isto tago deluje kisik, da sva telesa gnjilobi podvržena podpuno sagnjiju. Stvar, do koje nemre kisik predreti, ne more ni sagnjiti, ar nemore do njega dopirati kisik, ter se pretvara vu Ćrn vugljen kakti vu treset prez ikakve hranive vrdnosti. Kod gnjilobe opaža se to isto kaj i pri gorenju. Izgorive Ćestice sagnjiju, pak napokon ostaje samo pepel, kao i kod gorenja. Sevkoliko bilje treba takodjer kisika, da uzmogne razvijati se i rasti. Rastline upijaju kisik stranom iz zraka, stranom ga spojena sa drugim hranivimi stvarimi korenjem upijaju. Zato kad stoje rastline pregusto, da do njih nemore dopirati strujenjem zraka dovoljno bisika, ne mogu dobro niti rasti niti roditi. Rastline potle izhlapljuju kisik djelovanjem sunĕanih trakah preko listja a izhlapljeni kisik počima opet na novo svoje djelovanje.

Znamenito je još kaj kisik, premda je plin prez farbe, teka i mirisa, kak i sam zrak (uzduh), one stvari, s kojimi se spoji ili do kojih dopre, ukiseli ter mu odatle i ime. Tako na primer vino, pivo, mlejko itd. kisne na zraku od kisika, štĕno ga ima vu njemu, ter pobiva kiseli okus i duhu.

2. Dušik je plin prez farbe, teka i duhe. Vu čistom dušiku nemore nikaj živeti: niti Ćovek, niti živalĕe niti ikoja biljka. Vu njem

se vsaki život zadušuje, zato mu je oduđa i naziv. Dušika ima vu zraku kak smo rekli, Ćetiri petine, pa se Ćini, da je vu njemu zato, da razrĕdi i ublaži onu jednu petinu kisika, što ga ima vu zraku, po po prilici kak voda razredjuje i ublažuje jako vino. Dušik po naravi svojoj nerado se lučbeno spaja sa drugim tjelesi. Pramda krv i meso poglavito sastoje iz dušika, i premda je on nada sve potreben za hranu životinji i bilja i za oplodjivanje rastlinja, ne more ga ipak niti životinja niti bilje udisati ili upijati iz zraka, da se znjim hrani. Da bilje uzmogne rasti i roditi, treba da dobiva dušik za hranu vu drugoj spodobu, kako Će ga moći upijati. Pak ga ono i dobiva vu amoniaku i salitrovini, o kojih se bude potlji govorilo. Od dušika, koj je vu bilju, stvara se vu životinjah, koje se biljem hrane, krv i meso.

(Drugi put dalje).

KAJ JE NOVOGA ?

Nj. Veliĕanstvo kod vojnih vjezbah.

Nj. Veliĕanstvo car i kralj Ferenc Jozeĕ stiĕi Će k velikim vojnim vjezbam vu Galiciju 31. augusta, ter Će stanovati vu Komarnu, vu dvoru grofa Lanckoronskoga. Od 1. do 5. septembra kralj Će vsaki dan ob 3 vuri 30 minut poslje podne poĕi na vjezbaliste vu Grodek, od 6. do 10 septembra vu Krysvice, 11. septembra vu Mocsisku, od 11. do 15. septembra vu Lipovice, a 16. septembra vraća se kralj preko Przemsla vu Beĕ. Na 20 septembra stiĕi Će Nj. Veliĕanstvo k zakljuĕnim vojnim vjezbam 3. i 13. vojnog sbura, koje Će se držati vu okolicu Ćakovca. Njegovo Veliĕanstvo bude poljĕg Ćakovca, vu Zala-Ujvaru vu grofovskim kaštelju stanuvati.

Umorstvo grofa Stáray.

Iz Budimpešte javljaju: Iz Nagy-Mihályva stigla je vjest, da je grof Štefan Sztáray nadjen vu svoji sobi vmorjen. Istraga je povedena. Zloĕinec je pobĕgel.

Grof Sztáray, komu je bilo 38 ljet, bil je od ljeta 1891. zastupnik vu saboru, gde je pripadal liberalnoj stranki. Prigodom razprave o cirĕveno-politiĕkih zakonih, izstupil je iz liberalne stranke ter pristal vu grofa

typhus se bu spriĕal kak peklenski stražar, kad su tri kralje zapazi napisane na stalni vratu.

I sad nije nikaj pomoglo! Pisar Mišar je moral znjimi u šumu iti, gde poleg vjerojatnog sviedoĕanstva, medved svaki po poldan po obedu malo dremle. Jagari se postave na svoja opredieljena miesta, a šumar odpelja Mišara na jedno sve na okolo gustim šikarjem obrasĕeno miesto, te vlastitom rukom nabije njegovu pušku sa prahom i . . . . . perjem iz vanjkuša, pak ga poduĕi, da medveda na deset koraka k sebi pušti, a onda na njega puca med glavom i repom, to je najbolje.

»Ali« — veli pisar — »Ti si rekel, da me budeš pod jedno drvo postavil?

»To sam si potle premisli« — bil je odgovor — »Pod drevje bum postavil ove kaj kakve strašlivce, da bu se znjimi mogel medved skrisaĕe igrati; gjejerni deĕki pak mu moraju u lice gledati.«

»Ali dragi šumar« — veli opet gjejerni drhtavec — »a kaj imam Ćiniti u sluĕaju, ako bi to neman falel, kaj bi se takaj moglo dogoditi?«

»Kaj? — Ne zgoditi? — Ah to bi pak

ipak prebedasto bilo, ako takovoga velikoga grolduša na deset koraka daleĕine, osovce stojeĕega, kak svaki pošten Ćoviek stoji, s puškom u ruki, kojom je moći za vugel streljati, pak nebi zgodil? — No istina je ravniĕ, nesreću u lovu more svaki imati! — Onda ti dakako nikaj drugo nepreostaje, nego na Ćrevo se na zemlju hititi kak si dug i širok, nos porinuti u mehenj i vĕiniti se kak mrtvec, kojega je strela vudrila. Znaš, medved je kak i ljudi, on samo ono jede, kaj si sam zakolje; mrtvu mrcinu neĕe niti za nikakvu plaću. Ali jaj si ga tebi, ako se geneš, jer odmah bu ono stebe, kaj i ako te vuk poje«.

Tim je šumar Jazbec otišel svojim putem i komaj da je pete vmeknul, već se je Ćula vika goniĕev, po grnju je pucalo, Ćula se je strašno mumanje i . . . na jedan krat se dva leskovi grmi razšire i tu je stal taj prokleti medved, osovce kak svaki pošten Ćoviek.

Sila grada dere! — Mišar zdigne u stiski pušku, pritisne prstom na jeziĕec i . . . dur! — Smrdljive iskre (od nabitog perja) se na sve strane razprše, ali medved je tu stal kak Gašpariĕov spomenik na prelozĕem

pijacu, jedino, da je jedan krat kihnul i u svojem medvedjem jeziku nekaj zmmuljal.

Kak od strele vudreni, hiti se sad pisar polag šumarevog nauka na zemlju, zakopa svoje bledo lice u mehenj, pretegne sve Ćetiri od sebe i na koliko je to bilo moguĕe zastavi dihanje.

Na to se i medved spusti na svoje prve tace i geba pomalo proti na zemlji ležećemu pisaru te priĕme svoja znanstvena izraživanja.

Najprije je gebal nekoliko krat okolo njega, zatim ga je od svih stranah povhal i glavom kimal tobož, da mu je ta duha neugodna, zatim svojim tacami zdigne ruku za rukom, nogu za nogom kak je visoko mogel; i opet ju pustil opasti, — pisar je bil mrtvec.

Sad si taj dosadni medved sedne mrtvomu Mišaru na hrbet, napuni si pipu, kak da bi doma bil, puše liepo dima ves blaženi u zrak te negda po negda zamumlja i nekaj nerazumljivo samrmlja.

Akoprem je pisarov nos bil duboko u mehenj zakopani, tak mu se je ipak Ćinilo, da medved po duhanu diši. Kajti pak su duhandžije većinom dobri ljudi, probudila

Šzapárya, ali se je kesneše povrnul vu liberálnu stranku.

Profesor August Kanitz.

Vu Kološvaru vumrl je 13. juliša vu jutro od srčane kapi profesor botanike vu tamošnjem sveučilištu. Audust Kanitz vu 54. godini. Izvučil je nauke vu Beču i inozemstvu, ter postal 1872. profesorom vu Kološvaru. Napisal je njemački historiju botanika vu Magjarskoj, sa Jožefom Knappom i Schulzeom-Müggenburžkim djelo o flori Slavonije. Pisal je i o flori susjednih balkaniskih zemaljah.

Broj aldovov vu Armeniji.

»P. Lloyd« priobćuje, nenavodeći izvora, izkaz aldovov (žrtvah), koje su kod posljednjih nemirah vu Armeniji zaglavile ili ranjene. S englezke strane označaval se je taj broj sa 60.000, a po »P. Ll.« bilo bi vu vsemu 11 vilajeta vmorjeno 7863 Armencah, 1828 Mahamedancov, 152 katoličkih Armencov 202 protestanskih Armencah, 18 Grka, 382 Sirča, — a ranjeno 1433 Muhamedancov, 2086 Armencov, 34 katolička Armenca, 55 protestanskih Armencah, 13 Grka i 50 Siracah.

Dober tolnač.

Neki englezki državnik, minister jedne južno-afrikanke države, bil je sposoben čovek, ali na glasu pijanec. Bivši jednom natrušen, držal je javno govor, koji je bil po svom smislu prapi nesmisel. Drugog dana pokodil ga je stenograf, koji je stenografiral njegov govor, i pročitašvi mu stenogram, umolil ga, da mu raztolnači razna nerazumljiva mjesta. Minister je rekel: »Ta to nije moj govor. Ja ću vam diktirati, kaj sem rekel«. I na to počel kazivati stenografu vu pero govor, koji je imal smisla. Napokon reče: »Mladi čovek, vi ste darovit i imate ljepu budućnost, no dozvolite mi, da vas jednim savjetujem: Nestenografirajte nikada više govora kad budete pijani.«

Spavanje.

Kak malo vremena trebaju neki ljudi za spavanje, budi za par primjera ovdi za-

se je u Misarovem srdcu želja toga dobrčinu zaluknuti i zato sad po tiho glavu malo samo od zemlje podigne i za znamenje samo obrne. Ali medved je bil toga mnienja, da tko je mrtev, nek i ostane mrtev, i zato kad god se je pisar samo malo glavom genul, svigdar je dobil jednu za vuho, tak, da mu je svaki krat volja za živeti na nekotliko minutah prošla, a to sve je tak dugo trpelo, dok nije bila pipa izpušena, na pisarovih čizmah pepel izklopan i pipa s kanišem liepo i čisto u pisarove hlače obrisana. Zatim se medved stane, a Mišarovu pušku, koja je pod leskom ležala, hiti prek ramena i kak pravi jagar, a ne medved, otide zbogom u šumu.

Kak je bil sad pisar vesel, da je slobodno dalje živel! — Cielu fertal ure je još poslie toga onde ostal ležeći, za da medved opet svoju klup najde, ako bi se mozbit povrnul: a zatim mu je bilo toga lova na medvede preko grla dosta.

Sad se odpravi domov i dok strahomce okolo se zgledavajući po šumi ide, prvi, koj ga je srel, bil je Špolar Ivek. On je iz kratkog kaniša pušil baš onakovoga, kakovoga i medved, dok je na pisaru sedel, najme po tri krajcara paklec, a Mišarova puška mu je visela na ramenu.

»Čuješ pisar« — zovne ga — »Jagari su već svi pri Pečorniku. Taj proklati med-

bilježeno. Pater, magjarski matematičar, spaval je samo dve vure v ljeti a v zimi 4 vure. — Edison navadno spava 4 vure ter je uz to vegetarijane. — Princ Eugen Savojski duže spal od 3 vure. — Isto tuliko je spal vu svojem betegu Kaligula. Nije više trebal niti ruski general Svarov, kuje je uza to spaval na kupu slame, koju je dal donesti i vu najsjačnejšu palaču. Još vu 60. godini poljeval se dva put na dan mrzлом vodom. — Plebanoš I. Vianney, vumrl je ljeta 1859. star 73 godine, spaval je samo 2 vure. Glasoviti polyglot Mezzofanti spaval je 4 do 5 vur. — John Hunter, doktor Napoleonov, spaval je 5 vur. — Aristotel, kad je išel spavati, držal je kruglu vu ruki nad prisma da se opet prebudi, kad kruglja opadne. — Loudon mjesece nije više spal od 4 vure. — Humbold 30 ljet pred smrtjom stal se je redovito ob 4 vuri a išel je spavat ob 12 vuri. — Isto tak samo 4 vure spaval je general Elliot Gibratalski. — Brougham je jednom delal 5 dana i pet noći po redu, a onda je spaval o' subote na večer neprestance do pondeljka vu jutro. — Redovito prepovedaju doktori menje spavati od šest do sedem vur na dan.

Pogibeljni stališi.

Med pogibeljne stališe, kaj se tiče duljine živola, spadaju pivari, od kojih 26% i pekari, kojih 20% vumreju od sušice. I doktori neživuju dugo. Tri fertalji doktorov nepreživi 50. ljetu. Vrlo kratko živuju mesari, krčmari i oštarijaši. Najpogibelnejši zanat (meštiriju) šljafari vu fabrikah Sheffieda. Ovakov brusar (šljafar), kojemu se fini prah ocela na prsa sjeda, nepreživi više od 29 ljet. Lehko je pojmitvo, kaj je jeden od ovih delavcov rekel svojemu doktoru: Vidim se kak pravi starec, jer znajte gospodine, budućega sam meseca 33 ljet star, ne imadem dakle više dugo da živim.

Najdužeše živuju astronomi, filologi 66, svećeniki 67, jurišti 69, slikari i kipari 70 ljet, a filozofi i prirodoslovci još poprečno i duže.

ved je pametniji od nas. Nikaj nismo mogli najti kak krvavi trag u šumi i tvoju pušku na jednoj hrastovoj svrži viseću.

Odmah se Mišar skup pobere: »Mislil sem si, da sem ga trefil toga grolđuša! Pet korakah je bil daleko od mene, te sam mu cielu hit postal u bundu. Ali su žilavi ovi medvedi skoro kak i mačke! Premislil si samo! — Samo se je stepel, kak da ga buhe jedu i prije nego sam znal, kaj hoće, strgne mi pušku iz ruk pak me kundakom tak lupi po glavi, da sem se na zemlju zrušil i omeglel. No to mi je drago, da nije moju pušku vzel na put!«

Odgovori Ivek: »No, samo, da si živ ostal! A sad idemo k-Pečorniku, tam buš saznal, da se taj starašni medved po pravom Špolar Ivek zove.«

Na to zakriči Mišar: »Meni se vidi, ti se hoćeš iz mene izsmehavati! — Pravoga medveda samo on pozna, koj ga je nastrelil i znjim se jahal, a to sam ja pisar Mišar.«

I on i danas još za stalno drži, da je bil pravi medved, a kad ga tko na duhu po duhanu spomene, onda odgovori:

»Em i jarci imaju duhu po bizamu, zakaj nebi smel medved ju imati po duhanu?«

Em. Kollay.

Grozna reč.

Jož je teže od strašnoga jezika Azteka navćiti se jezik stanovnikah Walesa vu Englezkoj. Valjda najdužša reč na svētu je ova, koja ima 69 slova i 22 slovke; reč koju nije moguć nigdo izgovoriti zvun poštenih Waleznah:

»Liaufaiþvrylgvnyllgrtrnbglligerchvryþyilgogerbvllzantvoilvgogogoh.«

Ta reč označuje točno položaj nekoga potoka vu Walesu.

Segurno vračtvo proti protinu (Gicht).

Neki severo-američki list (novine) javlja ovo: Pribavi si rubca 30 ljet stare devojke, koja nije nigdar zaželjela muža; operi ga tri put vu vodenici poštenoga mlinara, koji još nije nigdar vzel niti zrna žita od svojih pomeljavcov, osuši to vu hiži pjevačice, koja nije još nigdar bila piskutljiva, a označi ga s tintom onoga fiskaljuša, koji još nije nigdar procesa (pravdanje) zgubil, podaj ga onda doktoru, komu nije nijeden betežnik vumrl, i daj si onda stim rubcem zavezati mjesto, koje te boli.

Kratke novosti.

Iz Beča javljaju, da se opet vu dvorskih krukovih pogovara, da će njemački car pohoditi izložbu v Budimpešti i dva dana vadasiti s carem i kraljem Ferenc Jožefom vu Gödöllu.

— Vojvodkinja Klementina od Koburg-Gothe odpuvodal je iz Beča k nadvojvodi Jožefu vu Alcsuth. Čuje se, da se taj pohod dovodi vu svezu sa zarukama vojvode Filipa Orleanskog s nadvojvodkinjom Marijom Doroteom.

— Magjarski minister nastave podelil je gospojici Ivani Horváth, sestri narodnoga zastupnika Julija Horvatha, koncesiju za ustrojstvu prve magjarske djevojačke gimnazije.

— Bivši englezki poklisar vu Beču, Sir Augustus Paget, vumrl je 11. juliša vu palači Hatfieldu kod lorda Salisburpa, gde je bil na pohodu. Star je bil 73 ljeta. Kakti diplomat služil je vu Parizu, Ateni, Kairu, Haagu, Lisabonu, Berlinu, Drazdjanah, Stokholmu, Kodnju, Rimu i od 1884. do 1893. vu Beču.

II. Jožef.

(Konec.)

Židovom je zapovedal, da si svaki takše ime naj zeme, koje bu svaki poznal; nadalje, da tak moraju soldati biti, kak i svaki drugi. Da se ljudi usvetiju, vno go škol je dal zidati.

Jednu veliku falingu je imel. Sve, skim je usrećiti štel puka, sam je zmisil, neje po državnim putu išel, sve je po svoji volji napravil. Koruniti nise je dal, kajti bi ga onda prisega zavezala, a kaj je prisegel, ono je i obdržal; sabora nigdar nije držal. Magjarska domovina plačuće je gledala, kad je kurunu svetoge Štefana vu Beč odnesel. Velika nezadovoljnost je postala vu orsagu, kad su vidli, da Jožef sve prez njih dela i da ono zatare, kaj su njegovi praddedi poštuvali. Zato nisu štel niti najbolše naredbe njegove zvršavati. Jožef je samo na smrtnoj postelji spoznal i previdel, da je njegovo veliko delo jelovo ostalo.

Druga falinga mu je bila, da je jednoga velikoga i jakoga orsaga štel složiti, vu kojem bi se samo jeden jezik govoril. Diačkoga jezika, kojega su do sada vu školah, vu saboru i pri sudu hasnuvali, zatrl je i mesto njega zapovedal je nemškoga

jezika hasznvati. Sad je nezadovoljnost još veksa bila. Leta 1784-ga odredil je, da pri kormanu i vu školah najdenput nemškoga jezika moraju hasznvati mesto diačkoga, pri varmegji i vu varaši za jedno, pri orsačkim za tri leta i ovo vreme nitko nemore službenik biti, koj nezna nemški jezik. Nezadovoljnost je već tak velika bila, da su se već od republike držali. Cara Jožefa jako je bolelo, da puk njevove dobre naredbe nepozna, za koje si je celo svoje življenje alduval. I to ga je na drugi svet sprevodilo. Na srtni postelji je sve one naredbe uništil, koje je samo od svoje volje dal vun. — 1791-ga leta sabora je štel držati, koruniti se je štel, ali pretekle ga je smrt. Vu tim je bil on najvekši, da je spoznal, kaj je magjarskoga orsaga samo s njevimi magjarskimi zakoni moči voditi. Kvar, da je to veliko obladanje samoga sebe ne dugo pre: živel. Za kratko vreme, kad je naredbe svoje uništil, spustil je dušu.

Magjarska zemlja vnogo se je navčila od Jožefa. Velikaši su već skorom pozabili jezika magjarskoga, da je Jožef zbudil orsaga. Bolje su počeli štimiti magjarskoga jezika, bolje su štivali pravice svoje, kak predi. Vladanje Jožefovo je takvo bilo na orsag magjarski, kak mrzla voda na onoga, koj omedléva.

LOTERIJA Buda 18-ga juliša 1896.
28 24 35 7 18

Gabona árák. — Ciena žitka.

1 m.-mázsa.	1 m.-cent.	frtlól	frtig
Buza	Pšenica	6.00	—
Zab	Zob	5.00	—
Rozs	Hrž	4.50	— 5.00
Kukoricza ó	Kuruza stara	4.40	—
» » uj	» nova		
Árpa	Ječmen	4.00	—
Fehér bab uj	Grah beli	6.50	—
Sárga » »	» žuti	5.50	—
Vegyés » »	» zmešan	5.00	—
Lenmag	Len	8.00	—
Bükköny	Grahorka	4.50	—

Odgovorni urednik

MARGITAI JÓZSEF.

Glavni suradnik

GLAD FERENCZ.

Nyilttér.*

E rovat alatt közlöttekért sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szerk.

Selyem-damasztk 65 krtól 14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér színes **Henneberg-selyem** 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként sima, esikős, koczkázott, mintázott, damaszt sat. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban sat a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. magyar nyelven irt megrendelések pontosan elfintéztetnek. 6

580. sz. v. 1896.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közli, hogy a perlaki kir. járásbíró-ság 1896. évi 4010/p. 96. számú végzése következtében Zakál Henrik csáktornyai ügyvéd által képviselt A-Muraközi takarékpénztár részvénytársaság javára Kollarics Flórián s társai al-hräscsáni lakosok ellen 105 frt. s járerejéig 1896. évi június hó 10-én fogatatosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 1090 frt becsült 5 ló, 2 csikó, 1 tehén, 1 pajta, 1 szekér és 1 sertvéssólból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak. Mely árverésnek a perlaki kir. bíróság

5008/p. 1896. sz. végzése folytán 105 frt lökekövetelés, ennek 1896 évi április hó 14 napjától járó 6 % kamatai és eddig ösz-szesen 41 frt 52 krtban bírólilag már megá-lapított költségek 3 1/2 % voltó díj erejéig Alsó-Hräscsänban a helyszinén leendő esz-közlésére

1896. évi augusztus hó 5. napján d. u. 3 órája

határidőül kitűzetik, ahhoz a venni szándé-kozők ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árve-résen, 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §. érte-lmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Kelt Perlakon, 1896. évi július hó 21.

SZIVATTYUK

mindememe, házi nyilvános, mezőgaz-dasági és iparczélokra.

UJDONSÁG!

Bower-Barff-féle szabadalmazott inoxidálási módszer szerint inoxidált szivattyuk rozsdá ellen védve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

W. GARVENS, Wien.

MÉRLEGEK,

legujabb javított rendszerű **tizedes százasos és hidmérlegek** fából és vasból, kereskedelmi közlekedési, gyári, mezőgaz-dasági és ipari czélokra. **Embermérlegek, mérle-gek házi használatra, barommérlegek.** Commandit-társaság **szivattyu és mérleg-gyártása.**

I. Wallfischgassa 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6. sz.

Pályázati hirdetés!

Miksvár (Máczienez) hitközösgben kerestetik egy róm. kath. képesített másodtanító, (vagy a ki magának 1 év alatt oklevelet szerez). Évi fizetés: 365 frt készpénz. lakás: 2 szoba, konyha, padlás, fakamra és 1/4 hold házi-kert. — Köteles szeptember 1-től az I. osztályban a rendes- és ismétlő fiu-gyermekeket oktatni tiszta magyar és horvát nyelvben. — A kik az egyházi kántorságban jártasak, előnyben részesülnek.

Pályázati kérvények az iskolaszékre czimzendők és augusztus 9-ike előtt vagy posta útján, vagy személyesen az iskolaszéki elnökhöz beadandók.

(U. p. Dráva-Vásárhely. — Muraköz.)

556 1-2

Ajándéktárgyak nagy választékban.

Pollák Bernát

órák és ékszerész Csáktornya.

Főtér, az új takarékpénztári épületben.

Ajánlja dusan felszerelt

svájci zsebóra-, arany-, ezüst- és chinai ezüst-áru raktárát.

Ajándéktárgyak nagy választékban

olcsó árakért.

Minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett a legolcsóbban, lelkiismeretesen és gyorsan eszközölöm.

Olcsó árak mellett.

Legjobb szerkesztő svájci zsebórák.

Fali ingaórák raktára.

Versenyfárgyalási hirdetemény.

Zalavármegye tekintetes közigazgatási bizottsága f. évi július hó 14-én tartott ülésén hozott 1116/kib. 896. számú határozatával a zalavármegyei törvényhatósági közutak fentartásához szükséges fedanyag szállításának az 1897., 1898., 1899. és 1900. évekre való biztosítását elrendelvé, az erre vonatkozó versenyfárgyalás ezzel kihirdetetik, melynek megtartására

Tapolczára	a fősólgabirói hivatalba 1896. augusztus 25-ének,	Novára	a fősólgabirói hivatalba 1896. augusztus 28-ának,
Súmegre	" " " " " 24-ének,	Alsó-Lendvára	" " " " " 29-ének,
Keszthelyre	" " " " " 26-ának,	Letenyére	" " " " " 27-ének,
Szent-Gróthra	" " " " " 24-ének,	Perlakra	" " " " " 27-ének,
Nagy-Kanizsára	" " " " " 26-ának,	Csáktornyára	" " " " " 28-ának,
Pacsára	" " " " " 25-ének,	Végül Z.-Egerszegre az államépítészeti hivatalban	" " " " " 31-ének

mindenkor délelőtt 10 órája kitűzetik.

Felhivatnak vállalkozni kívánók, miszerint szabályszerű módon felszerelt ajánlataikat és pedig azokat, melyek csakis egy járás területére vonatkoznak, a járásra nézve kitűzött nap délelőtt 10 órájáig az illető járási fősólgabirónál, a zala-egerszegi járásra nézve a kir. államépítészeti hivatalnál, ellenben azokat, melyek több járás területére vonatkoznak, f. évi augusztus hó 24-én d. e. 10 órájáig a kir. államépítészeti hivatalnál nyújtják be, mert később beérkezett ajánlatok, valamint bármikor beérkezett táviratok, figyelembe vétetni nem fognak.

Az öt peeséttel zárt ajánlatok borítékán a czímzésen felül világosan kiírandó azon törvényhatósági közút neve, illetve az utszakas, melyre az ajánlat vonatkozik.

Az ajánlatok az államépítészeti hivatalnál betekínthető ajánlati minta és felosztási kimutatási minta szerint teendők.

Az esetben, ha oly könemre tétetik ajánlat, mely az államépítészeti hivatalnál kitett kömintától eltér: a szállítani kívánt könyagnak a vállalkozó peeséttel ellátott két mintája az ajánlathoz csatolandó s egyuttal a felosztási kimutatás 6. rovatában a termelési hely is, honnan a szállítás fogamatositandó lesz, megjelölendő.

Egy-egy kilométer szakaszra nézve csak egy ár hozható ajánlatba, de egy egységi ár több kilométerben is szerepelhet; az árnak az államépítészeti hivatalnál kitett mintára vagy bár attól eltérő, de legalább is oly minőségű anyagra kell vonatkoznia.

Ha egy kilométer szakaszban kétféle anyag van előírva, akkor az egységi ár mindenikre külön teendő ki.

Minden ajánlatot tevő az ajánlatok beadására kitűzött határnaptól kezdve nyolcz hétig kötve marad ajánlatához s a már benyújtott ajánlatok többé vissza nem vehetők.

Ugy az ajánlat, mint a hozzá mellékelt felosztási kimutatás, szabályszerűen bélyegzendő s mindkettő az ajánlatot tevő által aláírandó.

Az ajánlathoz a fárgyalásnál alapul szolgáló felosztási kimutatásban kitett mennyiség után az ajánlatot tevő által ígért árak összegének legalább 5%-a bánatpénzül készpénz vagy értékpapírok alakjában csatolandó. Községek, mint jogi személyek által benyújtott ajánlathoz bánatpénz helyett a képviselőtestületi határozat csatolható.

Azon ajánlat tevőknek, kiknek ajánlatai nem fogadtatnak el, bánatpénzük az árlejtés eredménye feletti határozathozatal után fog kiadatni.

A tett ajánlat az illetőre nézve azonnal, a vármegyére nézve pedig csak azon naptól fogva kötelező, amikor az a közigazgatási bizottság által elfogadtatik.

A szállítási szerződés és részletes feltételek, az ajánlati minta és ennek kiegészítő részét képező felosztási kimutatás, valamint a szállítandó fedanyag mintái az államépítészeti hivatalnál Zala-Egerszeg, a szokott hivatalos órákban megtekinthetők, vagy az előállítási költségek megtérítése mellett megszerezhetők.

Zala-Egerszeg, 1896. július hó 20-án.

A zalavármegyei m. kir. államépítészeti hivatal.

Különlegesség
Fotós-kék, balhalk,
konyhaferregek

mely házi-
állatok, tetvek stb.

Csodálatos hatása! Ugy öl, mint semmi más szer

biztosan és gyorsan mindennemű ártalmas rovat, miért is millió vevő által dicsérve lesz és kerestetik

Ismertető jelei: 1. A lepecsételt üveg. 2. A név: ZACHERL.

Valódi kapható:

Csáktornya:

Özv. Göncz L. gyógyszer.
Gráner Testvérek
Heinrich Miksa
Strahia Testvérek.

Alsó-Lendva:

Fuss Nándor gyógyszer.
Freyer Fülöp
Arnstein Benő.

Perlak:

Kramarits Viktor
Sosterics Pál.

Polsztrau:

Rabič Miksa.